

KRONIKA

KONFERENCIJOS

Lyginamoji švietimo politikos analizė Europos kontekste

Roma Kriauciūnienė

Įgyvendinant Europos Tarybos ir Europos Komisijos reikalavimus Europos šalių švietimo sistemoms, būtini kvalifikuoti švietimo planavimo, vadybos ir edukologijos mokslo sričių specialistai. Šių specialistų kompetencija turėtų apimti gebėjimą nustatyti ir optimizuoti edukacinius procesus bei kritinį ir konstruktyvų požiūrį į europinio matmens vystymą įvairiose švietimo srityse. Tam 2006 metais Austrijoje, Linze, Aukštoji pedagogikos mokykla (*Pädagogische Hochschule*) pradėjo intensyvios programos „Lyginamoji švietimo politikos analizė“ (*ACEP – Analysis of Comparative Educational Policies*) tarptautinį *Era*zmus projektą, kuriame dalyvauja partneriai iš Norvegijos (Hedmarko universitetas), Latvijos (Latvijos universitetas), Lietuvos (Vilniaus universitetas), Turkijos (Akdenizo universitetas), Kipro (Pedagoginis institutas) aukštųjų mokyklų.

Šiomet rugpjūčio 17–31 dienomis Austrijoje, Linze, Aukštojoje pedagogikos mokykloje vykusios šios programos keliama **tiks**lai buvo:

- Suteikti studentams galimybę įgyti reikiamą kompetenciją lyginamajai švie-

timo sistemų analizei europiniame kontekste atlikti.

- Tobulinti įvairių švietimo sričių studentų kvalifikaciją, skatinti šiuolaikinių švietimo tendencijų ir reikalavimų aptarimą, kritinį naujoviškų požiūrių vertinimą.
- Sudaryti studentams sąlygas pasinaudoti įvairių šalių specialistų profesine patirtimi ir patarimais rengiant magistrinių darbų tyrimus.
- Sudaryti projekto partneriams galimybę keistis informacija, įgyti ir praplėsti kompetencijas ir efektyviai įgyvendinti europinėje plotmėje naujai įgytas žinias ir reikšmingas idėjas savo šalių universitetuose, taip praplečiant abipusiai naudingas akademinės perspektyvas.
- Intensyvios *ACEP* programos dalyviams suteikti kreditus (7,5 ECTS), pripažįstamus projekto partnerių institucijose.

Šioje programoje dalyvavo projekto partneriai iš septynių šalių: Norvegijos, Lenkijos, Lietuvos, Latvijos, Kipro, Turkijos, Austrijos

ir nedalyvaujančios projekte Šveicarijos atstovai, t. y. profesoriai, lektoriai, doktorantai ir magistrantūroje besimokantys arba ją baigę studentai (po 4–6), besidomintys lyginamąja edukologija. Darbas vyko seminarų forma, kurių metu profesoriai, lektoriai ir studentai skaitė savo pranešimus, o po jų vyko diskusijos. Diskusijų metu išryškėjusios labai svarbios ar prieštaringos temos visų seminaro dalyvių buvo atrinktos studentų darbui specialiose grupėse (angl. *special interest groups*). Šiose grupėse buvo galima išsamiau išnagrinėti pačių pasirinktas temas ir pagilinti savo žinias. Intensyvios programos užsiėmimų metu buvo vadovaujamosi didaktiniais konstruktyvizmo mokymo (-si) teorijos principais, taikomi į studentą orientuoti aktyvūs mokymo (-si) tarptautinėse grupėse, t. y. bendradarbiavimo, problemų sprendimo, metodai.

Seminarų metu buvo nagrinėtos įvairios edukacinės temos, susijusios su globalizacijos proceso lemiamais iššūkiais švietimo sistemai, globalizacijos įtaka mokytojų rengimui, būsimų užsienio kalbų mokytojų moraliniai sprendimai, mokyklos kultūros aspektai, švietimo vadyba, informacinių technologijų panaudojimas švietimo sistemos vadybai tobulinti, dvikalbystės mokymo problemos, lyčių skirtumų įtaka skaitymo gebėjimui vystyti, švietimo politikos pokyčiai kritinės pedagogikos aspektu, mokinių ir mokyklų socialinė ekonominė įtaka studentų pasiekimams. Tokia plati edukacinių temų paletė ne tik praplėtė visų jos dalyvių akiratį, bet ir skatino sutelkti savo turimą patirtį, lyginti ją su kitų šalių pasiekimais, dalyvaujant diskusijose kritiškai vertinti kitų nuomonę, taip pat ieškoti sąlyčio taškų, bendrų išvadų.

Daug dėmesio buvo skirta *globalizacijos* temai. Dauguma pritarė Latvijos universiteto profesorės D. Blumos, nagrinėjusios globali-

zaciją lokaliniu ir individualiu lygmenimis, nuomonei, kad kultūrinis bendravimas daro reikšmingą įtaką edukacinėms švietimo sistemoms, tačiau kiekviena šalis turėtų kritiškai vertinti globalizacijos lemiamus kaitos procesus, atsižvelgdama į savo kultūrą, puoselėjamas vertybes. Būtinąbę mokytojui darbe valdyti globalizacijos procesus aptarė Latvijos universiteto doktorantė A. Auzina. Todėl globalizacijos tema seminaro dalyvių buvo pasirinkta darbui specialiosiose grupėse.

Nemažai dėmesio buvo skirta *mokyklos kultūros* klausimams. Juos nagrinėjo kita Latvijos universiteto atstovė doktorantė I. Daikterė. Ji visų pirma apibrėžė mokyklos kultūros sampratą, jos kūrėjus, mokyklos kultūros kaitos valdymą bei tyrimo galimybes.

Taip pat buvo nagrinėta *pradinio vaikų ugdymo* tema, telkianti seminaro dalyvių dėmesį į tai, kodėl apie 50 procentų vaikų kai kuriose išsivysčiusiose šalyse nepasiekia minimalaus rašymo, skaitymo ir matematikos lygmens. Tyrėja L. A. Eriksen iš Hedmarko universiteto koledžo atkreipė dėmesį į svarbiausią veiksnį, lemiantį vaikų mokymosi potencialo mažėjimą – mokyklos kultūrą.

Kitas pranešimas, taip pat sulaukęs klausytojų susidomėjimo, nagrinėjo *moralinių sprendimų kompetencijos*, kaip asmens dorinių nuostatų raiškos, reikšmę rengiant būsimuosius užsienio kalbų mokytojus. Remdamasi tyrimo rezultatais, pranešėja iš Vilniaus universiteto R. Kriaučiūnienė priėjo išvadą, kad studijos universitete nedaro reikšmingos įtakos studentų moralinių sprendimų kompetencijai ugdyti, o tai leidžia kelti prielaidą, kad universitetai ne iki galo išnaudoja savo galimybes šiai kompetencijai ugdyti. Diskusijų metu seminaro dalyviai pripažino šios temos aktualumą, kėlė klausimą, kas yra moralė,

svarstė, kokios galėtų būti moralinės kompetencijos ugdymo mokykloje, universitete galimybės, kartu pripažindami lemiamą mokytojo asmenybės reikšmę ugdant vertybes.

Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo svarbą švietimo sistemos administravimui ir valdymui, naudodamasis Kipro švietimo sistemos patirtimi, pateikdamas gausybę pavyzdžių, savo pranešime akivaizdžiai pagrindė Pedagoginio instituto atstovas K. Charalambous. Turkų pranešėjas profesorius K. Kayicki iš Akdenizo universiteto apžvelgė Turkijos nacionalinės švietimo sistemos personalo valdymo klausimus, pateikė seminaro dalyvių, šalių atsovų lyginamąją mokytojo profesijos parametrų analizę, kuri atskleidė, kad didžiausią prestižą ši profesija turi Šveicarijoje ir Kipre.

Didelį susidomėjimą, daug diskusijų bei prieštarigų minčių sukėlė išsami Lietuvos švietimo politikos pokyčių analizė kritinės pedagogikos aspektu. Šią analizę pateikė Vilniaus universiteto docentė L. Duoblienė. Prelegentė apžvelgė pagrindines kritinės pedagogikos atstovų (P. Freire, P. McLaren, H. Giroux, M. Apple) idėjas, aptarė bendrojo ugdymo programų raidos Lietuvoje stadijas.

Kiekvienos šalies atstovai stengėsi apibūdinti savo šalies švietimo sistemos pasiekimus ir problemas. Antai Austrijos aukštosios pedagogikos mokyklos atstovas profesorius S. Kieferis apžvelgė austrų švietimo sistemą, keldamas jos teikiamų visiems lygių galimybių klausimą. Turkijos atstovai gilinosi į švietimo vadovų problemas, taip pat aptarė švietimo sistemą ir turizmo studijų klausimus savo šalyje. Šveicarijos atstovai palygino įvairių mokyklų sistemas savo šalyje.

Norvegai pateikė plačią temų įvairovę diskusijoms, telkdami visų seminaro dalyvių dėmesį į XXI amžiaus keliamus reikalavimus

švietimo politikai, svarstė neigiamus ir teigiamus mokyklų sistemos aspektus, lygindami su Europos šalių patirtimi ir daugiakultūriškumo keliamus iššūkius mokyklai, aptarė kalbų mokymo politiką savo šalyje. Ypatinę dėmesį norvegai kreipė į gimtosios kalbos, įvairių dialektų mokymo problemas, pateikdami tyrimo išvadas – kad gimtosios kalbos mokymasis daro teigiamą įtaką mokinių kognityviniams vystymuisi, kitos kalbos mokymuisi, socializacijai ir tapatumui.

Vilniaus universitetui atstovaujančios studentės nagrinėjo įvairias edukologijos problemas. K. Kudrašiova aptarė viduriniojo ir aukštojo mokslo sąsajas kaip lemiamus asmenybės tobulėjimo sėkmės veiksnius. G. Navasaitytė atkreipė seminaro dalyvių dėmesį į profsajungų vaidmenį garantuojant socialinę švietimo sistemos darbuotojų saugumą. R. Kildišiūtė pristatė dvikalbystės problemų Vilniaus vidurinėse mokyklose tyrimą, apibūdino pagrindinius dvikalbystės mokymo modelius, kvietė seminaro dalyvius pasidalyti savo šalies patirtimi ir aptarti daugiakalbystės skatinimo būdus.

Šių nagrinėtų pranešimų pagrindu buvo pasirinktos temos svarstyti intensyvioiose grupėse, kurias visi seminaro dalyviai rinkosi pagal savo domėjimosi sritis ir po dviejų dienų kiekviena darbo grupė parengė intensyvių diskusijų rezultatų pristatymą. Tokia darbo forma buvo demokratiška, konstruktyvi, skatinanti dalyvių kūrybiškumą.

Paminėtina, kad intensyvioje ACEP programoje buvo ir kultūrinė dalis, kurios metu visų šalių atstovai turėjo išradingai pristatyti savo šalies kultūros aspektus, taip suteikdami galimybę visiems seminaro dalyviams geriau pažinti ir pripažinti vieniems kitus.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad intensyvi ACEP programa turėjo ir teorinės, ir praktinės naudos visiems jos dalyviams.